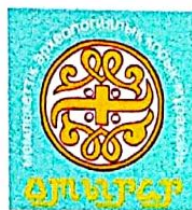

ҚАЗАҚСТАН РЕСПУБЛИКАСЫНЫҢ МӘДЕНИЕТ ЖӘНЕ СПОРТ МИНИСТРЛІГІ
“ОТЫРАР МЕМЛЕКЕТТІК АРХЕОЛОГИЯЛЫҚ ҚОРЫҚ-МУЗЕЙІ”

«МӘДЕНИ МҰРАНЫ САҚТАУ ЖӘНЕ ҚАЛПЫНА КЕЛТІРУ МӘСЕЛЕЛЕРІ»

республикалық ғылыми-тәжірибелік семинар жинағы

ШӘУІЛДІР-2018

Султанмуратов Б. Музейдің этнографиялық кешеніне қойылған ат арбаны қайта жаңғырту.....	62
Данияров Б. Қордағы қолдиірмендер.....	68
Ботабеков С.С. Қазақстан республикасы ұлттық кітапханасында құжаттарды сақтауды қамтамасыз ету.....	71
Байтасов М.Ж. Мұражай қорындағы қару-жарақтар коллекциясы.....	74
Таубек А.Т. Музей қорындағы сәулет қыштардың формалары мен кезеңделуі.....	78
Жолдасов Т. М. Ортағасырлық тиындарды тазалау, түс беру және консервациялаудың тиын металына қауіпсіз әдістері.....	83
ҚОЛДАНБАЛЫ ӨНЕРДІ ДАМУЫ ДҰРЫСЫ	
Мирзабекова А. Тарихи –мәдени – этнографиялық орталық қорындағы А.Бижановтың көркем сурет туындылары.....	89
Кемелова К.Ш. Ұлттық қолөнерді жаңа заман өнерімен ұштастыру.....	91

Кемелова Қалипа Шахизадақызы
«Отырар мемлекеттік археологиялық
қорық-музейі» РМҚК
аға ғылыми қызметкері

ҰЛТТЫҚ ҚОЛӨНЕРДІ ЖАҢА ЗАМАН ӨНЕРІМЕН ҰШТАСТЫРУ

Елбасы Нұрсұлтан Назарбаевтың 2017 жылғы 12 сәуірде «Егемен Қазақстан» газетінде жарияланған «Болашаққа бағдар: рухани жаңғыру» атты мақаласында атадан балаға мұра болған дүниелерді білу өткенді өктем, болашақты жарық ететінін және өзін-өзі тану - рухани жаңғырудың бастауы екенін айтқан болатын. Адам өзін-өзі тануы үшін өзгелермен бәсекеге түсуі қажет. Сонда ғана бәсекеге қабілетті екенін көрсетеді. Сондықтан, кемел ойлы Президент еліміз мықты, әрі жауапкершілігі жоғары Біртұтас ел болу үшін болашаққа қалай қадам басатынымыз және бұқаралық сананы қалай өзгертетініміз туралы ой-пікірлері мен көзқарастарын халыққа жолдады. Рухани жолдауды көзі қаракты, көкірегі ояу әрбір жан оқыды деп ойлаймын.

Мемлекет басшысының мақаласында: «тарлан тарихтың, жасампаз бүгінгі күн мен жарқын болашақтың көкжиектерін үйлесімді сабақтастыратын ұлт жадының тұғырнамасы», екенін нақтылап тұжырымдады. Бұл дегеніміз ұлан байтақ жердің иесі – әр қазақтың жан дүниесіндегі «Мәңгілік ел» ұғымының іргетасы болса керек. Елбасының мақаласындағы тағы бір мәселе - ұлттық сана туралы айта келіп, «таяудағы он жылда біздің өмір салтымыз: жұмыс, тұрмыс, демалыс, баспана, адами қатынас тәсілдері, қысқасы, барлығы түбегейлі өзгереді. Біз бұған дайын болуымыз керек» деп алдағы жылдардағы іргелі өзгерістерге әрбір адамның дайын болуы қажеттігін жан-жақты түсіндіреді. Еліміздің ана тілі, тарихы, ұлттық қолөнері, дәстүрі мен құндылықтары, ұлттың жадына қатысты айтылған салихалы пікірлер көптен бері жұртты алаңдатып келген дүниелер болатын.

Ендігі кезекте осынау мақала – тек мақала емес, біз көптен күткен мәдени саладағы үлкен мемлекеттік бағдарламаны қалыптастырса игі істер болар еді. Осы бағдарлама арқылы рухани жаңғыруымызды баянды етіп, жүзеге асыруға атсалысуымыз тиіс.

Ал, енді қандай халық болса да, өзінің өткенін, қайталанбас тарихын, салт-дәстүрін, қолөнер бұйымдарын көзінің қарашығындай сақтап, қастерлеп ұрпақтан-ұрпаққа өсиет етеді.

Қазіргі таңда өнердің қоғамда алатын орны, қолөнердің дамуы негізіндегі қазақ халқының қолөнерінің сан қырлы түрлерін ашып көрсету арқылы өткені мен бүгінгісін байланыстырып, бүгінгі күн талабымен ұштастыру негізгі мәселе болып табылады. Әсіресе, этнографиялық жәдігерлердің ұлт тарихын насихаттауда алатын орны ерекше. Этнографиялық жәдігерлер арқылы халқымыздың салт-дәстүрінен, әдет-ғұрпынан, тыныс-тіршілігінен, мәдениетінен мол мағлұмат аламыз. Ұлттық мәдениеттің өте ертеден келе жатқан аса бір үлкен де манызды бөлігі халықтың осы қолөнер туындылары. Халқымыздың ертеден келе жатқан мәдени өміріне ой жүгіртіп қарасақ, он саусағынан өнер тамған ісмер, зергерлердің, қолөнер шеберлерінің мыс, қола, алтын, күміс сияқты металдардан қорытып сауыт-сайман, ер-тұрман т.б. әсем бұйымдар жасағаны таңғажайып шежіре болып айтылғанымен, бір өкініштісі сол, қазақ шеберлерінің көпшілігінің есімдері тарихта қалмағандығы. Сонда да, олардың көбінің аттары аталмай қалғанымен, өз қолдарымен жасаған қолөнер бұйымдары, кейінгі ұрпақтар өміріне үлгі болуда. Ал, өскелең өмір талабының тұрғысынан қарасақ, ұлттық қолөнер халқымыздың ғасырлар бойы ғасырдан-ғасырға дамып келген атаның балаға, әженің немереге жасап берген аманаты. Тарихын тереңнен алған қазақ қолөнері дәстүр сабақтастығын үзбеген, рухани мәні мен мәдени құндылығын жоймаған құнды дүниелердің бірі.

Сөз бен іске шебер халқымыздың зор мәдениеті мен өнерін танытатын құндылықтарымыздың бірі – оның қолөнері екені белгілі. Темір мен ағаштан түйін түйген, асыл тастардан сән бұйымдарын соғып, жүннен керемет бұйым жасаған, сүйек, мүйіз сияқты заттардан қиынынан қиыстырған шеберлер ісі- мақтанышымыз болатын өнер туындысы. Осындай өнер туындысын жасаушы ақ жаулықты апаларымыз бен ақсақалды аталарымыз қазіргі таңда арамыздан сиреп бара жатқаны ақиқат. Бүгінгі таңда ұмыт бола бастаған ұлттық қолөнерімізді кейінгі жас ұрпақ назарына ұсыну, шеберлеріміздің жұмысын насихаттау. Бүгінгі болашақ ұрпақ ертеңгі қоғам иесі, олай болса осы қоғамның иелері халқымыздың тұрмыс қажетінен туындаған қолөнер бұйымдарын сақтап, қазіргі уақытта сәнді етіп, ұлттық мәдениетімізді қолданбалы сәндік қолөнермен өркендетіп байыта түсу міндеті. Жалпы, қазіргі таңда өсіп келе жатқан жастарымыз мектеп қабырғасында жүріп-ақ, ұлттық қолөнеріміз жайында көлемді зерттеулер жүргізіп, ғылыми еңбектер жазуы - олардың өнерге деген ыстық ықыласының артуының белгісі. Сонымен қатар, мұражайларда сақталған көненің көзін көрген қолөнер туындыларының тарихына, бүгінгі жай-күйіне байланысты зерттеулер жүргізіліп, насихаттау жұмыстары жүргізілуде. Осы жағдайлар арқылы біздің еліміз үшін ұлттық қолөнеріміздің қадір-қасиетінің қаншалықты жоғары екенін байқаймыз. Сондықтан алдағы уақытта да осы маңызынан айырылмай, керісінше, күннен-күнге мәні артып, тұғыры биіктей береді. Олай болатын себебі, ұлттық қолөнеріміз – Мәңгілік елдің Мәңгілік өнері. Қолөнер - ұрпақтан ұрпаққа жеткізуші алтын көпір, ұлттық рухтың сақтаушысы, әрі қозғаушы күші екенін ұмытпайық. Демек, әрбір азамат ұлт жанашыры ретінде ұлттық құндылықтарымызды бағалай білсе, онда еліміздің өзге елдер арасында мерейі де, тұғыры да биік болар еді.

